



Djelovodni broj: 05-16/25- 3

## **ZAŠTITNIK LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE**

### **NACIONALNI PREVENTIVNI MEHANIZAM**

**Po Opcionom protokolu uz Konvenciju UN protiv torture  
i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka**

### **IZVJEŠTAJ O OBILASKU**

**Istražnog zatvora u Podgorici**

**Podgorica, decembar, 2025. godine**

NACIONALNI MEHANIZAM ZA PREVENCIJU TORTURE CRNE GORE  
*Izveštaj o obilasku Istražnog zatvoru Podgorica – 2025. godine*

---

**Podaci o obilasku**

|                         |                                                                                                   |
|-------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Vrsta obilaska:</b>  | Redovni obilazak;                                                                                 |
| <b>Svrha obilaska:</b>  | Analiza položaja pritvorenih lica u Istražnom zatvoru, prevencija torture;                        |
| <b>Datum obilaska:</b>  | april, maj, oktobar 2025. godine;                                                                 |
| <b>Najava obilaska:</b> | Obilazak nije najavljen;                                                                          |
| <b>Tim za obilazak:</b> | Danijela Brajković, savjetnica Zaštitnika.<br>Mensur Bošnjak, savjetnik Zaštitnika <sup>1</sup> ; |

**1. Uvod**

Zaštitnik, u skladu sa Ustavom Crne Gore<sup>2</sup> i Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore<sup>3</sup>, vrši poslove Nacionalnog preventivnog mehanizma (NPM) u cilju prevencije mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja lica lišenih slobode, a u skladu sa Zakonom o potvrđivanju Opcionog protokola uz Konvenciju protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka<sup>4</sup>.

NPM preduzima mjere za sprječavanje mučenja i drugih oblika surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, sprovođenjem redovnih i kontrolnih obilazaka mjesta u kojima se nalaze ili se mogu naći lica lišena slobode ili lica kojima je ograničeno kretanje, odlukom suda ili drugog državnog organa.

Članovi tima NPM-a imaju pravo:

- da bez prethodne najave obilaze organe, ustanove i organizacije i pregledaju prostorije u kojima se nalaze ili bi se mogla nalaziti lica lišena slobode;
- na pristup podacima o: organima, ustanovama i organizacijama u kojima se nalaze lica lišena slobode, broju lica lišenih slobode u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze i o postupanju sa licima lišenim slobode;
- da bez prisustva službenog lica razgovaraju sa licima lišenim slobode i drugim licima koja mogu da daju odgovarajuće informacije u vezi sa sumnjom da se krše ljudska prava u organu, ustanovi ili organizaciji koju obilaze.

---

<sup>1</sup> Svi izrazi koji se u ovom Izveštaju koriste u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

<sup>2</sup> Član 81 Ustava Crne Gore;

<sup>3</sup> Zakon o Zaštitniku ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11 od 15.08.2011, 032/14 od 30.07.2014, 021/17 od 31.03.2017);

<sup>4</sup> "Službeni list Crne Gore – međunarodni ugovori", br 9/2008;

## 2. Opšte informacije

Tim NPM izvršio je obilazak Istražnog u više navrata zatvora tokom kojeg su sagledao su u fokusu bile dvije teme – materijalni uslovi i režim u Istražnom zatvoru i prenatrpanost kao kontinuirani problem.

Kao i prethodne godine, broj pritvorenih lica na nivou Uprave tokom 2025. godine kretao se preko 600 pritvorenika. Kapacitet zgrade Istražnog zatvora je 292 mjesta, ali su za potrebe Istražnog zatvora obezbjeđena mjesta u Zatvoru za kratke kazne, a dio bude premješten u Istražni zatvor u Bijelom Polju.

NPM je u više navrata kroz izvještaje ukazivao na navedenu problematiku, te podsjećao i na stav Evropskog komiteta za prevenciju torture da će *„Sve službe i aktivnosti unutar zatvora trpjeti štetu ukoliko se taj zatvor mora pobrinuti za veći broj zatvorenika nego što je predviđeno; ukupni kvalitet života u toj ustanovi biće pogoršan, možda čak i u značajnoj mjeri. Stepenn prenatrpanosti u nekom zatvoru ili u nekom njegovom dijelu može biti toliki da je već po sebi neljudski ili ponižavajući sa fizičke tačke gledišta. Veliki broj pritvorenih lica godinama unazad predstavlja teret za Istražni zatvor ali i finansijski teret po državu, te bi više trebalo pribjegavati alternativnim sankcijama.“*

## 3. Razgovor sa pritvorenim licima i materijalni uslovi u sobama

Razgovori su obavljani sa pritvorenim licima koji su izrazili želju poštujući odnos povjerljivosti razgovora između pritvorenika i tima NPM-a. Razgovor je obavljen bez prisustva službenih lica.

**3.1.** Tokom obilaska NPM je utvrdio da je većina smještajnih soba bila izrazito prenatrpana i do deset kreveta raspoređenih na sprat, u pojedinim slučajevima i na tri nivoa, što dodatno umanjuje raspoloživi životni prostor i otežava kretanje unutar prostorije. Pojedini kireveti na sprat nijesu bili opremljeni zaštitnim ogradama.

Fotografija br. 1 - Većina kreveta u sobama bila je raspoređena na tri sprata, što zbog same visine predstavlja povećan rizik od padova i povreda.



Primjedbe kao i prethodnih puta su se odnosile na kratkotrajan boravak napolju - šetnja dva puta po pola sata u toku dana, nekada samo jednom po pola sata. Jedan sat boravka na otvorenom, je minimum, posmatran u kontekstu 24-časovnog boravka u pritvoru i izrazito ograničenog režima kretanja i ostaje na donjoj granici prihvatljivog. Za pritvorenike koji veći dio dana provode zatvoreni u ćelijama, bez rada, obrazovnih ili drugih smislenih aktivnosti, jedan sat boravka na svježem vazduhu predstavlja jedinu priliku za kretanje i boravak van zatvorenog prostora, zbog čega njegovo trajanje i kvalitet imaju presudan značaj za očuvanje fizičkog i mentalnog zdravlja.

U Istražnom zatvoru obavili smo i razgovore sa pritvorenim licima koja imaju hronične zdravstvene probleme. Saopštili su da se njihovo stanje prati ali smatraju da neki pregledi trebali biti brže realizovani. Pritvorenici su kao čestu i ponavljajuću primjedbu isticali probleme zbog dugog čekanja na ljekarske preglede i otežanog pristupa zdravstvenim uslugama. Posebno su ukazivali na kašnjenja u dostavljanju terapije koju porodica ostavlja na prijavnici ustanove.

### **3.1.1. Uslovi za boravak**

Sobe su u velikom broju slučajeva nijesu ujednačene u pogledu materijalnih uslova, te postoje značajne razlike u stepenu održavanja i opremljenosti.. Pojedine sobe imaju problem sa vlagom, neadekvatnom ventilacijom, slabije je prirodno i vještačko osvijetljenje, neokrećene duži vremenski period, sa dotrajalim i oštećenim podovima.

Fotografija br. 1 – jedna od soba u Istražnom zatvoru



Opšti utisak tima NPM-a je da su u prostorijama u kojima boravi veći broj pritvorenih lica uslovi za boravak znatno lošiji, naročito u pogledu prenatrpanosti, raspoloživog životnog prostora, higijene i opšteg održavanja. Povećan broj lica u jednoj prostoriji dodatno opterećuje materijalne uslove, otežava održavanje higijene i privatnosti, te negativno utiče na fizičko i psihičko stanje pritvorenika, posebno u uslovima dugotrajnog boravka u pritvoru.

### **4. Maloljetnici u Istražnom zatvoru**

Sobe predviđene za smještaj maloljetnika nalaze se u lošem stanju u pogledu materijalnih uslova. NPM je utvrdio da su prostorije slabo održavane, sa neujednačenim i često neadekvatnim osvijetljenjem, vlagom, dotrajalim podovima i zidovima koji duži period nijesu okrećeni. Smještaj je dodatno opterećen dotrajalim i nefunkcionalnim namještajem, uključujući krevete sa oštećenim okvirima i izrazito pohabanim dušecima.

NPM podsjeća na stav CPT da „dobro osmišljen centar za pritvor maloljetnika treba da obezbijedi pozitivne i personalizovane uslove pritvora za lica koja su lišena slobode. Pored toga što treba da budu adekvatne veličine, dobro osvijetljene i provjetrene, spavaće i životne prostorije

maloljetnika treba da budu odgovarajuće opremljene, estetski uređene i da pružaju odgovarajuće vizuelne stimuluse. Osim ako postoje ubedljivi bezbjednosni razlozi koji to onemogućavaju, maloljetnici bi trebalo da imaju pravo da zadrže razumnu količinu ličnih stvari.<sup>5</sup>

Fotografija br. 2 i 3 – uslovi u sobi za maloljetnike su loši, sa pohabanim i dotrajalim mobilijarom



Toaleti unutar soba su u izrazito lošem stanju, sa polomljenim keramičkim pločicama i neadekvatno održavanim instalacijama, što predstavlja i higijenski i bezbjednosni rizik, uključujući povećanu mogućnost povređivanja i samopovređivanja.

Fotografija br. 4 – toalet u sklopu sobe za maloljetnike, polomljene keramičke pločice, kao i otvoreni podni odvod bez odgovarajuće zaštite predstavljaju higijenski i bezbjednosni rizik



---

<sup>5</sup> CPT/Inf (99) 12

CPT jasno ističe da maloljetnici u pritvoru imaju posebnu ranjivost zbog svog uzrasta i psihosocijalnog razvoja, te da dugotrajna izolacija ili odsustvo socijalne interakcije nisu prihvatljivi osim u krajnje opravdanim slučajevima.

Tim je obavio intervju sa maloljetnikom koji je prethodna dva dana boravio sam u sobi, te je saopštio da mu najviše smeta samoća. Maloljetnici imaju izraženu potrebu za afilijacijom, kontaktom sa vršnjacima i osobljem, kao i za strukturiranim dnevnim aktivnostima; uskraćivanje ovih elemenata može imati negativan uticaj na njihovo psihološko zdravlje, izazvati osjećaj usamljenosti i nesigurnosti, te predstavljati oblik nehumanog ili ponižavajućeg postupanja. CPT stoga preporučuje da smještaj i režim boravka maloljetnika omogućavaju redovan kontakt, aktivnosti i nadzor, a svaka izolacija mora biti minimalna, strogo opravdana i pod stalnim nadzorom osoblja.

Ako se maloljetnici drže odvojeno od drugih, to treba da bude najkraće moguće vrijeme, a u svakom slučaju njima se mora obezbijediti odgovarajući ljudski kontakt, pristup čitalačkom materijalu i najmanje jedan sat dnevno boravka na otvorenom.<sup>6</sup>

#### **5. Saradnja službenih lica sa timom NPM-a**

Tokom obilaska ostvarena je puna saradnja zaposlenih sa delegacijom NPM-a i omogućeno je da NPM ostvari svoj mandat. Članovima tima NPM-a pružene su tražene informacije, omogućen je obilazak prostorija u kojima se nalaze pritvorena lica, na uvid je data tražena dokumentacija, omogućen je razgovor sa pritvorenicima bez prisustva osoblja.

#### **5. Zaključak**

Obilaskom Istražnog zatvora tim NPM je zabilježio da prenatrpanost i dalje predstavlja jedan od najizraženijih i najsloženijih problema, sa direktnim negativnim uticajem na uslove boravka, ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu i ukupnu dobrobit pritvorenih lica. Iako su pritvorenici u većem broju iskazali zadovoljstvo odnosom i postupanjem osoblja, kao i kvalitetom ishrane, evidentno je da hronični nedostatak prostora, ograničen boravak na svježem vazduhu i opterećen režim boravka značajno umanjuju kvalitet života u pritvoru, doprinose povećanom nivou stresa i stvaraju dodatni rizik od međusobnih konflikata.

Posebnu zabrinutost izazivaju uslovi boravka maloljetnika, koji zbog svoje uzrasne i psihosocijalne ranjivosti zahtijevaju pojačanu zaštitu i primjerenije uslove smještaja.

Zatečeno stanje ukazuje da su prostorije predviđene za maloljetnike u lošem stanju u pogledu materijalnih uslova, sa dotrajalim namještajem, neadekvatnim ležajevima, lošim osvjjetljenjem i zapuštenim sanitarnim čvorovima, koji u pojedinim slučajevima predstavljaju i bezbjednosni rizik. Evidentirani su primjeri nedovoljne socijalne interakcije, uključujući slučaj u kojem je maloljetnik

---

<sup>6</sup> CPT/Inf (99) 12 – Rev. 2015 (CPT Standards)

boravio sam u sobi u trajanju od približno dva dana. Iako se ne radi o dugotrajnoj izolaciji, Zaštitnik kao NPM podsjeća da bi trebalo da budu izuzetne, rijetke i strogo opravdane konkretnim razlozima. CPT jasno naglašava da se odvajanje maloljetnika ne smije primjenjivati rutinski, već isključivo u krajnje neophodnim okolnostima, uz obezbijeđen odgovarajući ljudski kontakt, pojačan nadzor i pristup aktivnostima. Čak i kratkotrajni periodi boravka bez socijalne interakcije mogu negativno uticati na psihosocijalno stanje, zbog čega je neophodno da se ovakve prakse svedu na minimum i dosljedno usklade sa standardima zaštite prava djece lišene slobode. Nalazi NPM-a ukazuju na potrebu hitnog unapređenja uslova boravka maloljetnika u pritvoru, u skladu sa međunarodnim standardima i principom najboljeg interesa djeteta.

Zaštitnik kao NPM ponovo ukazuje na neophodnost sistemskog smanjenja broja pritvorenih lica kroz širu i dosljedniju primjenu alternativnih mjera lišenja slobode, kao i na potrebu unapređenja materijalnih uslova u pritvorskim prostorijama. Istovremeno, neophodno je u potpunosti sprovesti preporuke Evropskog komiteta za prevenciju torture (CPT), posebno u dijelu koji se odnosi na obezbjeđivanje minimalnih standarda u pogledu raspoloživog prostora, higijene i zdravstvene zaštite. Samo kroz ovakve mjere moguće je osigurati da se pritvor sprovodi na human i dostojanstven način, uz puno poštovanje osnovnih prava lica lišenih slobode, a naročito senzibilnih kategorija, uključujući maloljetnike.

**Zaštitnik kao NPM podsjeća na ranije datu preporuku:**

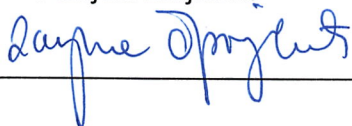
- da se obezbjede jednaki ili približno jednaki materijalni uslovi za sva pritvorena lica, očuvan i funkcionalan mobilijar – kreveti, dušeci;
- da se ulože dodatni naponi u pogledu usklađivanja kvadrature soba u kojem borave pritvorenici sa ranije citiranim CPT standardom

**Nakon izvršenog obilaska i sagledavanja zatečenog stanja Zaštitnik kao NPM upućuje preporuke Upravi za izvršenje krivičnih sankcija:**

- da se maloljetničke sobe u Istražnom zatvoru humanizuju - opreme odgovarajućim mobilijarom, da se zamijene polomljene pločice i sanitarije.

**Savjetnici Zaštitnika za zaštitu od torture, bezbjednost i NPM**

Danijela Brajković



Mensur Bošnjak

